

Jaarverslag 2019

Voorwoord

Vorig jaar hebben vrijwilligers, ZZP-ers en bestuursleden van de Stichting Oude Hollandse Waterlinie weer veel werk verzet. Dat werk doen we om die prachtige 17de eeuwse verdedigingslinie in de schijnwerpers te zetten en zo meer bekendheid te geven. We werken daarbij samen met andere partijen die de Oude Hollandse Waterlinie een warm hart toedragen.

De activiteiten zijn heel breed en variëren van het uitzetten van routes, het organiseren van een tentoonstelling, een fotowedstrijd of een concert, tot educatiedagen voor basisscholen. Het jaar sloten we af met een interessant en drukbezocht symposium in de prachtige Sint-Jankerk in Gouda.

Het jaar 2019 was ook een jaar waarin we de koers verder hebben uitgezet voor de toekomst.

Financiële uitgangspunten formuleren en focus aanbrengen in onze activiteiten. Vraag en aanbod bij elkaar brengen, stimuleren en verbinden en natuurlijk ook vertellen over onze prachtige waterlinie. Een stevige basis neerleggen met jubileumjaar 2022 als stip op de horizon; 350 jaar de Oude Hollandse Waterlinie.

De Waterlinie bekend en bemind maken bij het publiek. We bedanken iedereen die zich hiervoor het afgelopen jaar heeft ingezet en hopen dat we ook dit jaar weer op hun steun mogen rekenen.

Petra van Hartskamp

Voorzitter Stichting Oude Hollandse Waterlinie

Inhoud

Over de organisatie

Samenstelling bestuur

Vergadermomenten

Doel/missie van de stichting

Activiteiten

- Bieb onder water
- Waterlinie for kids
- Goudaproject
- Fotowedstrijd
- Kunstproject
- Landschapsprojecten
- Symposium
- Waterliniefestival
- Plannen voor het jubileumjaar

Communicatiemiddelen

- Website
- Bruisend
- Social Media
- Publicaties

Over de organisatie

De Stichting Oude Hollandse Waterlinie is notarieel opgericht op 1 november 2017 en vervolgens ingeschreven bij de Kamer van Koophandel: KvK nr: 69983135

De stichting heeft een post- en bezoekadres in Woerden: Houttuinlaan 4, 3447 GM Woerden
Telefoonnummer: 0348-483474

Email: contact@ohwl.nl

Website: www.oudehollandsewaterlinie.nl

Het werkgebied van de Stichting OHW omvat ca 20 OHWvestingsteden, middeleeuwse bastidesteden en inundatiegemeenten, verspreid over vijf waterschappen en vijf provincies.

Bestuur

Het bestuur van de stichting bestond in 2019 uit de volgende leden:

Voorzitter: Mw P. van Hartskamp-de Jong

Secretaris: Mw M.H. Stolk-Bleeker

Penningmeester: K. van de Rotte

Lid: M.H.J. van der Heijde

Lid: B. de Jong

Lid: F. Buijserd

Lid: T. van Vugt

Directeur van de stichting is B.R. Feis

Voorzitter, secretaris en penningmeester functioneren tevens als dagelijks bestuur, daarbij geadviseerd door de directeur.

Vergadermomenten

Het bestuur is in 2019 een zestal keer bij elkaar gekomen. De agenda wordt samengesteld door voorzitter, secretaris en penningmeester, bijgestaan door de directeur.

Op 20 september 2019 vond in Montfoort het jaarlijkse Waterlinieberaad plaats. Voor dit overleg worden bestuurders van de in het liniegebied gelegen gemeenten uitgenodigd.

De Erfgoedtafel Zuid Holland is vijf keer bij elkaar gekomen. Daar komen naast de bestuurders en ambtenaren van de gemeenten die in de OHW liggen ook organisaties die “met de OHW werken” en iedere ander die het interessant vindt om aan te schuiven.

De SOHW zit aan bij de Bestuurlijke Tafel vrijetijd, water en groen waar alle gemeenten in het Groene Hart aan deelnemen en enkele belangrijke spelers in dat Groene Hart.

De SOHW is ook een van de iconen in het Groene Hart en maakt derhalve deel uit van het iconenversnellingsoverleg. Daar zitten de andere iconen (bv Avifauna, Archeon, Marnemoende met de lodges op het water, Boskoop tuin en groengebied, Cheese Valley) in het Groene Hart aan tafel en wordt gekeken wat er moet gebeuren om de iconen goed te laten functioneren waardoor het Groene Hart van Holland op de kaart gezet kan worden.

Doel en missie van de stichting

De Stichting heeft ten doel bij te dragen aan het behoud van ons nationaal erfgoed de Oude Hollandse Waterlinie, door

- in stand houden van de natuur-, landschaps- en cultuurwaarden van de linie
- bekend en bemind maken van militair en watererfgoed, fysiek en immaterieel
- een duurzame maatschappelijke benutting van de linie - het bevorderen/stimuleren van de onderlinge samenwerking door de vestingsteden met elkaar te verbinden
- relaties en samenwerkingsverbanden aan te gaan met de andere linies, m.n. de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam.

Het inundatiegebied van de OHW loopt door vijf provincies: Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Gelderland. Het omvat een groot deel van het Nationaal Landschap Groene Hart, een groot gebied met veel ruimtelijke kwaliteiten, zoals nieuwe en natte natuur, landschap, cultuur, openheid en stilte: een natuurlijke habitat voor burgers en dieren.

MISSIE

De missie van de Stichting OHW wordt verwoord in het marketingplan dat de provincie Zuid-Holland heeft laten opstellen door Bosscher en Klein, bureau voor destinationmarketing. Dit marketingplan ziet grote kansen om de OHW meer bekendheid te geven.

BELEIDSPLAN

Met het oog op de viering van het Jubileumjaar 2022 is er voor gekozen een beleidsplan voor 4 jaar op te stellen, te weten voor de periode 2019-2022. Vanuit dit meerjarenbeleidsplan zal per jaar een activiteiten- of jaarplan worden opgesteld met daaraan gekoppeld een jaarbegroting <https://oudehollandsewaterlinie.nl/wp-content/uploads/2018/08/9-Beleidsplan-Stichting-OHW-2019-2022.pdf>

Activiteiten

Bieb onder water

In deze expositie, die speciaal is gemaakt voor bibliotheken in het gebied van de Oude Hollandse Waterlinie, wordt uitgelegd hoe water als verdedigingswapen werd gebruikt door de Hollanders. Dat gebeurt op, een manier, die aantrekkelijk is voor zowel volwassenen als kinderen.

Er zijn zeven informatiezuilen die het complete verhaal vertellen over de Oude Hollandse Waterlinie. Met een levend schilderij komen de bezoekers van de bibliotheek in contact met de Franse koning Lodewijk XIV.

Naast een collectie oude objecten uit de tijd van de Waterlinie, die bezoekers de details laat zien van het leven in die tijd, een collectie schilderijen (replica's) en prenten is er ook een collectie boeken (ter inzage) over de Oude Hollandse Waterlinie.

Verder is er een staande computer waarop de bezoekers een vijftal video's kunnen bekijken, die meer over de Waterlinie vertellen. Ook is er informatie te vinden die de lokale geschiedenis uitlegt. Deze informatie is nog altijd digitaal beschikbaar via de website van de stichting, www.oudehollandswaterlinie.nl/bieb-onder-water/.

Naast de expositie worden er een aantal activiteiten georganiseerd, zoals een kleine opening, een verteltheater voor kinderen, een Minecraft workshop en lezing over de Waterlinie.

Locaties

De bibliotheek is als locatie gekozen omdat bibliotheken zowel jong als oud publiek trekken en er doorgaans een grote omloop van mensen is. Dit maakt de bibliotheek als locatie ideaal voor een expositie als deze. In 2019 werden zes bibliotheken aangedaan. Daarnaast was de expositie in het Regionaal Historisch Centrum Vecht & Venen in Breukelen en in het Gemeentehuis van Mijdrecht te zien.

Topstuk

Het topstuk van de expositie is een zogenaamd 'levend' schilderij. Dit concept is ontwikkeld door Crux Quest. Dit bedrijf heeft voor de stichting Oude Hollandse Waterlinie een kast laten bouwen met een video-installatie. Als men voor de kast staat beweegt het beeld op het schilderij. Het schilderij geeft het gezicht weer van een acteur die koning Lodewijk XIV

voorstelt. De bezoekers kunnen door middel van in te voeren codes het 'levend' schilderij activeren. Ze kunnen kiezen uit een vijftal verhalen, die de koning vervolgens vertelt. Zo leren de bezoekers op een speelse manier over het leven van Lodewijk XIV. Vooral kinderen spreekt dit erg aan. Maar ook volwassenen staan verbaasd als het schilderij begint te praten.

Activiteiten

Tijdens de loop van de exposities werden verschillende activiteiten georganiseerd. Zo vertelde 'verteller van het jaar 2016' Eric Borrias over de Oude Hollandse Waterlinie.

Daarnaast werd er in verschillende bibliotheken een Minecraft workshop georganiseerd. Aan de hand van een korte introductie gingen de kinderen direct aan de slag met een educatieve

vorm van Minecraft. Dit is een spel waar met behulp van de computer met een soort digitale lego gespeeld kan worden.

De waterlinielezingen van o.a. Chris Will en Jan van Es trokken een wat ouder publiek.

Waterlinie for kids

In 2019 heeft Stichting Oude Hollandse Waterlinie met het Erfgoedhuis Zuid-Holland vier ochtenden Waterlinie for kids georganiseerd. Deze zijn onderdeel van het avontuurlijke lesproject 'Een geschiedenis vol nattigheid', dat beide organisaties speciaal voor in en buiten de klas, voor de bovenbouw heeft ontwikkeld.

Beide organisaties hebben vanaf 2015 gewerkt aan een structureel contact met scholen, historische verenigingen en bibliotheken. 2019 was het afsluitende jaar van de twee projectperioden Waterlinie for kids I en II, die vanuit de erfgoedlijn Oude Hollandse Waterlinie, betrokken gemeenten en diverse fondsen betaald zijn. Doel van het project was om leerlingen in meerdere waterliniesteden kennis te laten maken met het specifieke waterlinie-erfgoed in hun directe omgeving en om onderwijs, lokale erfgoedpartners en gemeenten te stimuleren om zelf actief samen te werken om de OHW beter zichtbaar te maken.

Datum 2019	Plaats	Aantal leerlingen
26 juni	Gouda	74
3 juli	Nieuwpoort	103
16 oktober	Gorinchem	Zelfstandig georganiseerd
14 november	Nieuwkoop	81
25 november	Nieuwkoop	75

Opzet Waterliniedag

Een filmpje over Neeltje uit 1661 en Job anno nu,

www.youtube.com/watch?v=rh3bZcFycQE, geeft in 15 minuten een treffend beeld van het belang en de gevolgen van Oude Hollandse Waterlinie in de 17e eeuw. Het vormt de start voor de Waterliniedag. Deze dag is in de praktijk een ochtend waarop vier groepen 6, 7 en/of 8 - liefst van vier verschillende basisscholen - een carrouselprogramma volgen. De dag start op één (historische) locatie met een algemene introductie over de Waterlinie en uitleg van programma. Daarna starten de vier schoolgroepen ieder op een andere plek: een expositie over de OHW met theatrale verwerking door leerlingen en Wouter van de Waterlinie, een schutterijdemonstratie door reenactors van de Borgerij, een stadswandeling

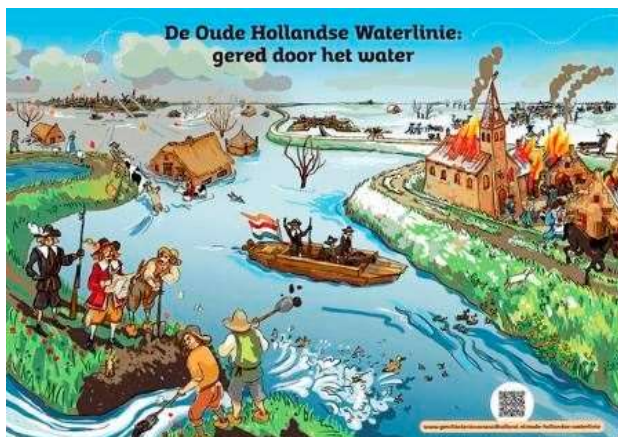
m.m.v. stadsgidsen of die van de lokale historische vereniging langs kenmerken van de waterlinie in eigen omgeving en een muzikale invulling met verteltheater 'Trompetter van de Prins'. Er is een gezamenlijke afsluiting met iets te eten en drinken voor leerlingen en begeleiders én met het smartlappen-waterlinielied dit jaar.

Traditiegetrouw is na afloop met de bezetting van die dag geëvalueerd en zijn nadien de scholen benaderd om hun TIPS en TOPS door te geven. Zonder uitzondering waren allen enthousiast over het gebodene en het geleverde. Bij het eventuele vervolg in 2020 worden de tips ter harte genomen.

Informatie over dit lesproject voor leerkrachten, opdrachten voor leerlingen en filmpjes zijn op de websites van beide organisaties te vinden: <https://oudehollandsewaterlinie.nl/over-stichting-ohw/activiteiten-stichting-ohw/educatie/> en

<https://geschiedenisvanzuidholland.nl/onderwijsproject-oude-hollandse-waterlinie>

In 2017 is een informatieve schoolplaat over de Oude Hollandse Waterlinie naar scholen langs de waterlinie gestuurd.

Schoolplaat OHW

Foto's en belevingen van de dagen Waterlinie for kids werden via social media gedeeld.

Terugblik en vooruitkijken

Va 2016 t/m 2019 zijn er in totaal 14 Waterliniedagen geweest, waardoor ruim 1600 leerlingen, leerkrachten en ouders hebben kennisgemaakt met algemene geschiedenis van de Oude Hollandse Waterlinie, en tevens de kenmerkende elementen hiervan in hun direct omgeving hebben leren kennen. Per Waterliniedag hebben gemiddeld 15 personen van verschillende organisaties actief meegewerkt om de dag tot een succes te maken: vrijwilligers van historische verenigingen, beheerders van lokaal erfgoed, acteurs en muzikanten, en medewerkers van EGH en SOHW. Per stad hadden gemeenteambtenaren onderwijs/cultuur en coördinatoren Cultuureducatie met Kwaliteit en kleinere of grotere rol bij de voorbereidingen en de dag zelf. Vaak was op de eerste Waterliniedag in een gemeente een wethouder betrokken bij de start of afsluiting van de dag. In totaal zijn bij de 12 Waterliniedagen 185 personen op inhoudelijke en op praktische wijze betrokken geweest. De opbouw en groei van het aantal deelnemers zorgde ervoor dat per Waterliniedag, per jaar, per stad, een verbeterslag kon worden gemaakt.

Een vervolg?

Vanaf 2015 zijn elk jaar naar nieuwe OHW-plaatsen en samenwerkingspartners gezocht. Vanaf het begin werd duidelijk gemaakt dat na een intensieve begeleiding in het startjaar er in het tweede jaar meer betrokkenheid van lokale partijen werd verwacht, met de intentie om de organisatie na twee jaar over te dragen. In de gemeente Gorinchem is dit in 2019 gebeurd. In de gemeente Molenlanden, waartoe Nieuwpoort behoort, zijn hiervoor serieuze plannen in 2020.

Voor de laatste uitvoeringen van het educatieproject in 2019 is bewust aansluiting gezocht bij de tweejaarlijkse jeugdkunstprijsvraag in de gemeente Nieuwkoop. Dit jaar was nl. de titel: Water, vriend en vijand. In Nieuwkoop is geëxperimenteerd met een andere opzet, een theatrale opdracht. Dit concept kan mogelijk ook in de komende jaren lokaal ingevuld worden, bijvoorbeeld als onderdeel van de Open Monumentenklassendag in de OHW-plaatsen. Onder meer bij de gemeenten Oudewater en Montfoort ligt deze opzet in de week.

Goudaproject

Uit: Nieuwsbrief nr. 104 Historische Vereniging Die Goude (september 2019)

Tussen de stad Gouda en de Oude Hollandse Waterlinie (OHW) bestaat een bijzondere relatie. Bijzonder in die zin dat geen enkele andere Hollandse stad in een vergelijkbare sleutelpositie heeft verkeerd, waterstaatkundig noch bestuurlijk. Die relatie is echter nog steeds onderbelicht, vinden Sander Enderink en Hans Verwey van de 'Werkgroep Gouda en de OHW'. De werkgroep werkt onder de vleugels van de Stichting Oude Hollandse Waterlinie. Sander en Hans, allebei actief lid van Die Goude, vragen in een gesprek op 1 juli om aandacht voor de activiteiten van de werkgroep. Hun geografisch kader is breder dan de stad Gouda alleen. Eigenlijk gaat het om het hele vierkant tussen Hollandse IJssel, Enkele Wiericke, Oude Rijn en Gouwe. 'We willen duidelijk maken dat de stad Gouda een centrale

positie innam bij de waterstaatkundige verdediging van Holland. Dan hebben we het niet alleen over gebeurtenissen rond het Rampjaar 1672. De plannen voor inundatie waren er al veel eerder. Die geschiedenis van de waterstaatkundige verdediging is nooit goed uitgelegd, of belangwekkend genoeg gevonden.’ Er is volgens de werkgroep nog heel wat nieuws over dit verleden te vertellen. Een belangrijke stimulans gaat uit van de primaire bronnen in o.a. het streekarchief die door Leen Ouweneel zijn ontsloten. Ook zijn er oude kaarten gevonden, die nieuwe inzichten brengen, zoals die van Arie Blanken uit 1807, waarop niet voor niets “s-Lands Sluis’ staat ingetekend. De wetenschap waar en door wie er gaten in dijken zijn geslagen, welke sluizen en verlaten precies zijn opengezet, kan bij anderen weer leiden tot verder onderzoek. Hoe komt het dat Gouda zo moeilijk lijkt te doen als het om inunderen gaat/ De sleutelpositie die de stad heeft in de verdediging, wordt moeizaam ingezet, hoe duidelijk de oproep van de Staten van Holland ook is. Gouwsluis wordt bezet, Goejanverwellesluis wordt door Goudse schutters verdedigd, maar wanneer boze boeren uit Boskoop voor de poort staan, wordt er op de rem getrapt. Gouda is vooral 'volgend' en wil rekening houden met zowel de boeren als met de Prins van Oranje. Het hoofddoel van de inspanningen mag het onder de aandacht brengen van de positie van Gouda zijn; daarnaast is er een reeks andere activiteiten opgezet, vaak samen met andere instanties.

Een korte opsomming:

- Wouter Troost zweeft als het ware boven het gebied met zijn aandacht gericht op Hiëronymus van Beverningk, een Gouwenaar, een man van invloed en als gedeputeerde te velde voorzitter van de legerleiding, aanvankelijk zelfs als baas van Willem III. Zijn boek wordt geen biografie, maar een portret van een diplomaat.
- Leen Ouweneel houdt zich nu vooral met de civiele kant van de waterlinie bezig. De rol van de waterschappen. Wat gebeurt er in 1610 bij Klaphek en bij Vreeswijk? Hoe loopt de inundatie in de vierhoek? Verwacht mag worden dat Leen met nieuwe informatie komt op basis van stukken die nog niet eerder goed bekeken zijn, met name over een Franse inundatie van het gebied ten noordoosten van Gouda.

- Waterlinie for Kids is dit jaar voor de tweede keer georganiseerd. Dit gaat als Waterlinie Belevingsdagen door tot 2022.
- Het Goudse Gidsen Gilde organiseert op 5 oktober a.s. voor de tweede keer een waterliniewandeling. Ook Marina Perdijk heeft een waterliniewandeling ontwikkeld en uitgevoerd.
- Golda neemt het voortouw bij het bovengronds zichtbaar maken van de tweede Mallegatsluis. Ter voorbereiding op het jubileumjaar komt er van zomer 2021 tot zomer 2022 in het Goldapoortje een tentoonstelling over de OHW.
- Er komt een artikel naar aanleiding van kaarten en tekeningen die Adriana Bontenbal heeft 'ontdekt'. In Tidinge wordt verslag gedaan van de verschillende situaties bij de Dijkspoort, die ook wel Maliepoort werd genoemd en waar in een van de vroegere bastions een Malieveld geweest is.
- De werkgroep doet mee aan Zotte Zaterdag.

- Op vrijdag 1 november houdt de Stichting OHW in de Sint-Jan een symposium over 1672 met Luc Panhuysen als hoofdspreker. Andere inleiders: Tom Hage, Sunny Jansen, Christiaan van der Spek en Frits de Ruyter de Wildt. De vaste leden van de werkgroep zijn (naast Hans en Sander) Wouter Troost en Leen Ouweeneel. Ook Bernt Feis van de stichting OHW schuift vaak aan, Ton Wools en Paul van Horssen voor specifieke thema's, alsmede Lyanne de Laat of Lara Braat bij het project 'Waterliniedag for kids'. Einddoel van de werkgroep is om alle verzamelde kennis en materiaal zodanig te ordenen en in te richten dat het in de toekomst toegankelijk blijft. Daarvoor werkt de Stichting OHW samen met het Kenniscentrum Waterlinies, gevestigd in het Fort bij Vechten bij Bunnik. Voor de werkgroep ligt de horizon op het jaar 2022, wanneer de Oude Hollandse Waterlinie 350 jaar bestaat.

Fotowedstrijd

Het thema van de fotowedstrijd van afgelopen jaar was 'Genieten van de vestingsteden'. Uit de foto moest niet alleen het thema 'genieten' spreken maar ook moesten er personen op de foto te zien zijn. Foto's waarop geen personen stonden werden niet beoordeeld.

Daarnaast moest duidelijk zichtbaar zijn dat het zich in een vestingstad of op zijn minst rond een Oude Hollandse Waterlinie object afspeelde.

De prijzen bestonden uit VVV-bonnen.

Er waren 49 inzendingen. Per persoon mocht men drie foto's insturen.

De jury die de inzendingen beoordeelde bestond uit Bernt Feis (directeur Stichting Oude Hollandse Waterlinie), Martien Bakhuizen (medewerker Stichting Oude Hollandse Waterlinie), Joke Kramer (medewerker Stichting Oude Hollandse Waterlinie) en Sjaak Loef (fotograaf voor de Stichting Oude Hollandse Waterlinie).

Uiteindelijk vonden zij de inzending van Carla Vermeend uit Woerden er uit springen. Op de foto is een blaasensemble te zien met op de achtergrond de Vesting Naarden. Een viertal blazers zijn het uitgangspunt en de verbeelding van de bekijker speelt bij deze foto een grote rol; als het ware zag de bekijker het publiek (dat niet zichtbaar was) genieten van de muziek en hoorde je de klanken van de blaasinstrumenten. Deze foto was dan ook de winnaar van de wedstrijd. Gerard Veenendaal en Ria de Wit wonnen respectievelijk de tweede en de derde prijs.

De prijzen werden op vrijdag 1 november 2019 tijdens het symposium van de Stichting Oude Hollandse Waterlinie uitgereikt.

De winnende foto van Carla Vermeend

Kunstproject

Doel van het project is een beeldentaal te ontwikkelen voor de Oude Hollandse Waterlinie, waarbij **deelproject A** zich richt op beeldtaal met een functionele, ambachtelijke en historische component, terwijl **deelproject B** focust op beeldtaal met kunstzinnige componenten die in het oog springen en wellicht vragen oproepen.

Met dit project wordt het verhaal van de Oude Hollandse Waterlinie door middel van (toegepaste) kunstvormen bekend en beleefbaar gemaakt. Deelproject A en B zijn uiteraard communicatief en promotioneel op elkaar afgestemd, zodat de 2 deelprojecten elkaar versterken en verrijken.

Korte omschrijving van de deelprojecten

A. Beeldtaal voor de Oude Hollandse Waterlinie

Hoe kan er op een functionele maar kunstzinnige/ambachtelijke manier invulling gegeven worden aan eenduidige en herkenbare markeringselementen van de Oude Hollandse Waterlinie op een streekeigen wijze. Denk bij markeringselementen aan hekken, schanskorven, paaltjes, infobordjes, inundatiebanken, speeltoestellen e.d. en aan natuur- en landschapscomponenten, waaronder ook bloemen- en bijenlinten kunnen behoren. Het gaat hier om een **verkenning** en dit onderdeel is uitbesteed aan de organisatie Blauwzaam. Uit deze verkenning komen richtlijnen, inspiratiebeelden en een knel- en kansenkaart voort voor het maken en het plaatsen van bovengenoemde elementen.

B. Ontwerpwedstrijd voor beeldende kunstenaars, met publieksparticipatie

Bij dit deelproject gaat het vooral om de kunstzinnige beeldtaal voor de Oude Hollandse Waterlinie. Kunstenaars (zowel professioneel als amateurs) zijn uitgenodigd een ontwerp te maken voor een 'monument' van de Waterlinie; materiaalkeuze en stijl geheel vrij. Van de ontwerpen is een tentoonstelling gemaakt, waarna het publiek hun voorkeur voor een ontwerp kon uitspreken, zowel digitaal als via een papieren stembiljet. Ook een vakjury gaat zich nog over de genomineerde ontwerpen buigen. Bedoeling is in een volgend project het winnend ontwerp in de opmaat naar 2022 te realiseren waarna onthulling in het jubileumjaar plaatsvindt.

Samenwerking

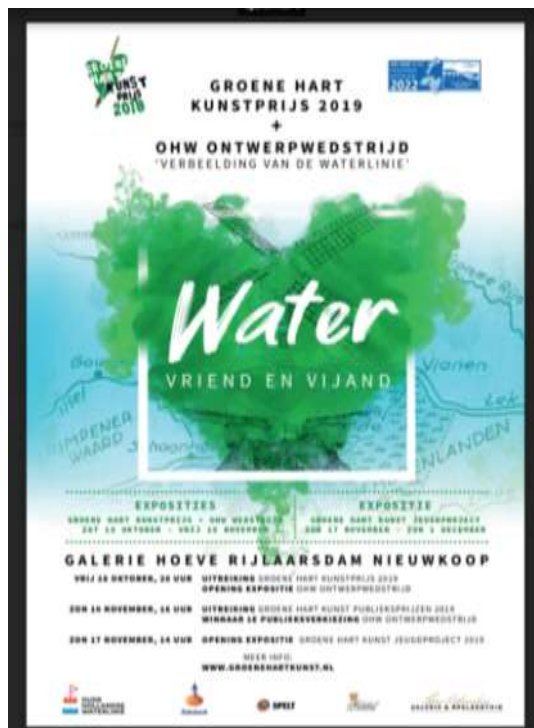
Voor de uitvoering van dit (deel)project is samenwerking gezocht met een organisatie die ervaring heeft met het uitschrijven van 'kunstwedstrijden', de Stichting Kunstpromotie Groene Hart. Deze stichting organiseert tweejaarlijks de Groene Hart Kunstprijs en heeft een groot bestand van potentiële deelnemende kunstenaars. Als thema van de ontwerpwedstrijd (en de Groene Hart Kunstprijs) kozen wij 'Water: Vriend en Vijand'. Met de St. GHK zijn de voorwaarden/richtlijnen voor deelname aan de ontwerpwedstrijd besproken, de manier van pr/communicatie en de stemmogelijkheden voor het publiek. Promotie voor deelname aan de OHW ontwerpwedstrijd is gemaakt via de websites van de St. OHW en de St. GHK, via kranten, nieuwsbrieven van kunstkringen, social media e.d. Uiteraard hebben de bestaande (kunstenaars) contacten van beide stichtingen persoonlijk een mail ontvangen.

Na sluitingsdatum zijn 22 inzendingen geteld.

Inzendingen en tentoonstelling

De inzendingen waren zeer verschillend van aard qua materiaal, afmetingen en vorm. In veel gevallen ging het om een maquette of proto model. Niet alleen 3 dimensionale werken zijn ingezonden, ook kunst in het platte vlak zoals schilderijen. Deze kunnen immers op grote doeken worden gereproduceerd of worden geprojecteerd op gebouwen.

De tentoonstelling was te zien van 19 oktober tot en met 29 november in Galerie en Beeldentuin Rijlaarsdam in Nieuwkoop. Vooral bij de verschillende prijsuitreikingen en in het weekend is de galerie druk bezocht.

Op 10 november vond de uitreiking van de publieks-aanmoedigingsprijs plaats en deze werd toegekend aan Elly de Jong voor de miraculous gardener.

Haar motivatie bij het kunstwerk is: *Watertekort en wateroverschot - een moeilijke beheersbare materie. De miraculous gardener staat symbool voor beheeren van een continue stroom water voor leven. De gieterling met de zeer herkenbare vormen van regenlaarzen die ons met beide benen op de grond houden staat voor watertekort en de gieter om het hoofd koel te houden bij alle afwegingen.*

Ook de top 10 van de kunstwerken was met deze stemming bekend.

Tot 30 november kon worden gestemd op 10 genomineerde inzendingen. In totaal is er (gecombineerd digitaal en handmatig) 4.198 keer gestemd en de uitslag is als volgt:

1. Elly de Jong	Miraculous Gardener	868 + 4 = 872
2. Johanna Braeunlich	De Oranjekreeft	862 + 4 = 866
3. Leo Heerkens	Waterschild	765 + 2 = 767
4. Marjolein Berger Vos	Dans met mij	665 + 8 = 673
5. Mark de Jong	Vriend en vijand	640 + 19 = 659
6. Linda Verkaaik	Meander Handen	166 + 1 = 167
7. Menno 't Hart	Teardrop	65 + 5 = 70
8. Marina van der Kooi	Waterpaviljoen	52 + 3 = 55
9. Studio Frame	Hollands Peil	49 + 2 = 51
10. Marinus van der Hoeven	Water: Vijand, Vriend en Toekomst	14 + 4 = 18

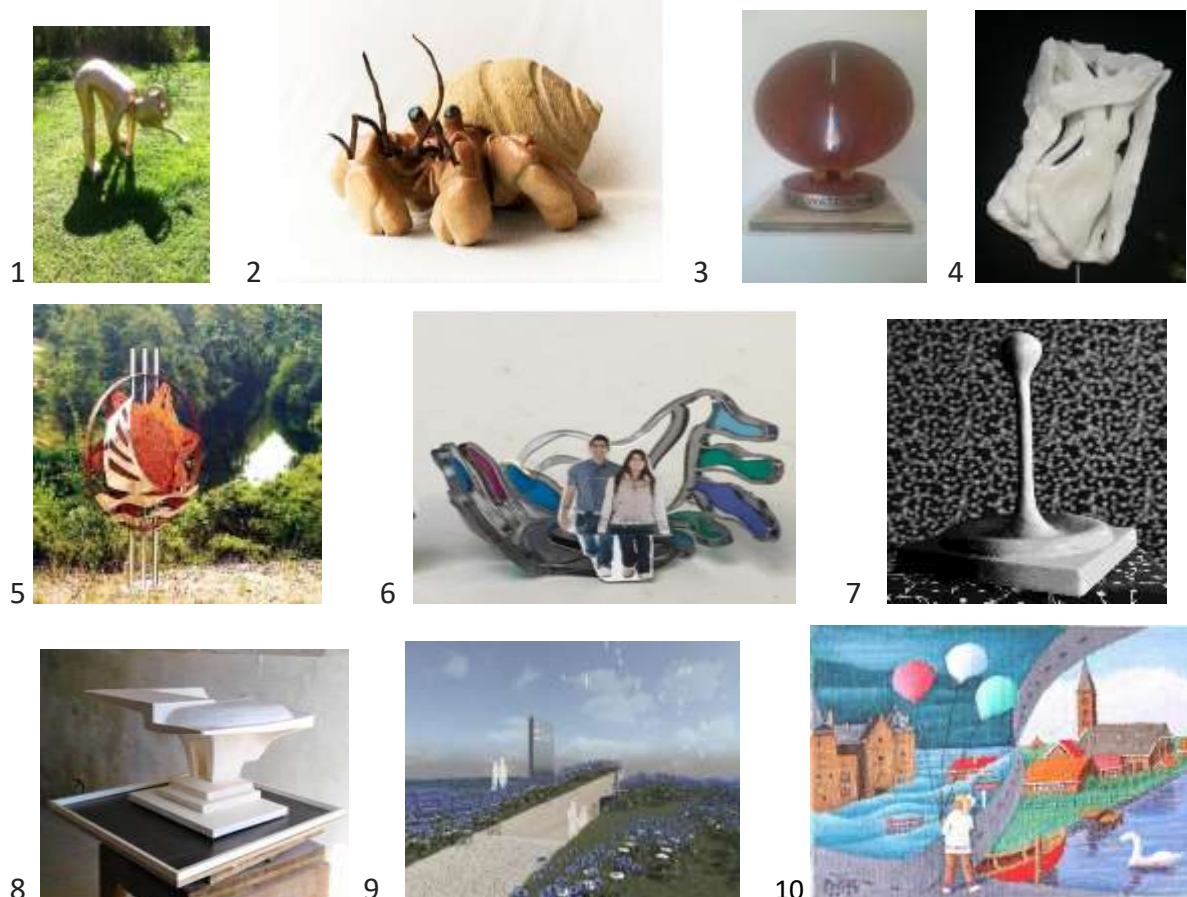
Jurering

Een vakjury ging zich buigen over de (10) ontwerpen waarbij de uitslag van de publieksstemming uiteraard meewoog maar niet zonder meer zou worden overgenomen. Aspecten als – relatie met de OHW, hoe herkenbaar is de linie in het kunstwerk, is het goed bestand tegen vandalisme, de uitvoerbaarheid etc. – speelden in de jurering mee. Deze jury kiest uiteindelijk het werk dat mogelijk wordt uitgevoerd en worden onthuld in 2022.

De vakjury bestaat uit de volgende personen waarbij rekening is gehouden met verschillende invalshoeken; personen uit de bestuurlijke hoek ofwel die bekend zijn met de kunstwereld.

- **Loekie Rijlaarsdam** (galerie en beeldentuin Hoeve Rijlaarsdam)
- **Diana Vermeulen** (projectleider erfgoedlijn Oude Hollandse Waterlinie - provincie ZH)
- **Frans Buijserd** (burgemeester van Nieuwkoop, bestuurslid Stichting OHW)
- **Elganen Jelsma** (cultureel manager Waterliniemuseum, kunstenaar)
- **Joke kramer** (projectgroep Verbeelding van de Waterlinie -OHW kunstprijz, secretaris vakjury)

De genomineerde kunstwerken:

Op 6 januari 2020 kwam de vakjury bijeen.

Uit het verslag spreekt dat geen van de juryleden enthousiast blijkt te zijn over één bepaald ontwerp maar besproken worden de werken van Linda Verkaaik, Studio Frame, Mark de

Jong, Johanna Brauenlich, Leo Heerkens en Menno 't Hart. De kunstwerken van Linda Verkaaik en Johanna Brauenlich denkt men te kwetsbaar voor de openbare ruimten. De kwaliteit van het ontwerp van Studio Frame spreekt allen zeer aan maar is qua kosten niet reëel om (een of meerdere keren) uit te voeren. Hetzelfde geldt voor Leo Heerkens. De waterdruppel van Menno 't Hart is te algemeen.

Alsnog kijkt de jury naar inzendingen buiten de 10 genomineerden, maar ook daar ziet geen van de leden een interessant/geschikt ontwerp om uit te voeren.

Uiteindelijk kiest de jury het ontwerp van Mark de Jong als winnaar omdat deze het meest voldoet aan de opdracht en de linie in het werk te herkennen is. Het heeft echter teveel de uitstraling van een logo. Mark de Jong ontvangt de prijs van € 1.000 maar het is vooralsnog niet zeker dat het wordt uitgevoerd.

Het winnend ontwerp

Naar de mening van de jury komt in dit ontwerp de herkenning van de linie goed naar voren, zoals in het patroon van vestingwerken als bescherming en in de symboliek van de soldaat als vijand. Daarbij beantwoordt het ontwerp aan de opdracht en het thema en bovendien vormt het een schakel naar de 21ste eeuw: water zowel vriend als vijand. Het dient als recreatie maar is ook een gevaar nu we met klimaatveranderingen en een stijgende zeespiegel te maken hebben.

Het kunstwerk is redelijk robuust, gemaakt van metaal en is daarmee bestand tegen vandalisme. Een belangrijk element voor plaatsing in de openbare ruimte.

Het ontwerp is goed uitvoerbaar en reproduceerbaar, echter tegen aanzienlijke en nog deels onbekende kosten.

Landschapsprojecten

1. Steigerprojecten

In 2019 zijn er weer veel projecten gerealiseerd, waarmee de Oude Hollandse Waterlinie meer herkenbaar en beleefbaar is gemaakt. De stichting heeft ervoor gekozen om met de aanleg van recreatieobjecten en een informatiebord de aandacht te vestigen op de historische elementen van de Waterlinie.

De recreatieobjecten die in 2019 zijn gerealiseerd betreffen allemaal aanlegsteigers voor kleine sloepen. Via een begeleidende vaarapp krijgt de waterrecreant bij deze objecten informatie welke route zij moeten volgen. De informatie is te beluisteren via een audiotour.

Er zijn aanlegsteigers gerealiseerd in:

- Abcoude, waarbij informatie over het Fort Abcoude wordt gegeven,
- Woerden, waarbij informatie wordt gegeven over de verdedigingswerken langs de Singel
- Hekendorp, waarbij informatie wordt gegeven over de Gouwsesluis
- Oudewater, waarbij informatie wordt gegeven over de Groote Gracht en de verdedigingswerken van Oudewater
- Woerdense Verlaat, waarbij informatie wordt gegeven over de verdwenen schans met deze naam.

Met het aanleggen van deze steigers zijn weer een aantal voorzieningen in het sloepennetwerk aangelegd. Hiermee zijn vaarwegen, zoals de Oude Rijn, Grecht, Kromme Mijdrecht, Angstel en Hollandse IJssel nog aantrekkelijker gemaakt voor de waterrecreant.

Aanlegsteiger centrum Abcoude

Aanlegsteiger Hekendorp

2. Inundatieproject

Het project maakt onderdeel uit van de subsidiebeschikking van 30-07-2018, **PZH-2018-638793389 (project Inundatie bij de Wierickes)**, waarvoor een financiële bijdrage is ontvangen van de Provincie Zuid-Holland in het kader van de subsidie regeling Erfgoedlijnen provincie Zuid-Holland. Als prestaties zijn de volgende onderdelen aangegeven:

- Ontwerp (rapport) voor uitbreiding inundatiegebied Lange Weide dat gedragen wordt door de belangrijkste belanghebbenden.

Projectorganisatie

De projectorganisatie bestond uit de projectdirecteur Bernt Feis van Stichting Oude Hollandse Waterlinie en projectleider Marco Houtzager van Houtzager Advies.

Voor het opstellen van het schetsontwerp is een begeleidingsgroep ingesteld, waarin vertegenwoordigers van de provincie Zuid-Holland, gebiedscommissie Gouwe Wiericke, gemeente Bodegraven-Reeuwijk, Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden, Staatsbosbeheer en het onderzoeksbureau De Watersnip hebben deelgenomen.

Planning

Het project is gestart met het formuleren van een programma van eisen.

Op 29 juni 2018 heeft de begeleidingsgroep het programma van eisen vastgesteld.

Vervolgens is in de overleggen van 28 juni 2019 en 31 oktober 2019 een concept schetsontwerp besproken door de begeleidingsgroep.

De oplevering van het schetsontwerp vindt plaats tijdens het overleg van de begeleidingsgroep op 28-01-2020, waarin de begeleidingsgroep voorstellen heeft gedaan om de volgende fase, het voorontwerp, in gang te zetten.

Resultaat

Het schetsontwerp, rapportage van bureau Watersnip, is in samenwerking met de belangrijkste belanghebbenden, vertegenwoordigd in de begeleidingsgroep, tot stand gekomen. Daarnaast maakt een onderzoek onderdeel uit van het schetsontwerp, waarmee de recreatieve mogelijkheden van het inundatiegebied zijn onderzocht. Dit recreatieonderzoek is uitgevoerd door de bureaus Vrolijk projectbureau/Houtzager Advies. Het recreatieonderzoek is op advies van de subsidieverlener opgesteld om aan te tonen welk recreatieve belang het inundatiegebied heeft en dat dit mede

bepalend is voor de herkenbaarheid en beleefbaarheid van de Oude Hollandse Waterlinie bij de uitvoering van de inrichtingsmaatregelen.

Waterliniefestival

Het Waterliniefestival bestond uit meerdere activiteiten zoals de Prinsenconcerten, de Party van de Prins en waterliniewandelingen en was ook het afgelopen jaar een groot succes. Het aanhaken op de landelijke (Open Monumentendag 14/15 september) en lokale evenementen (Torenschutterij en Leerdam glas- en Kunstdagen) naast het geluk van prachtig weer, heeft ervoor gezorgd voor een hoge opkomst: ca 5.000 bezoekers in Woerden (incl. Akoestival/Kunstpark), ca 250 in Nieuwkoop, ca 2.500 in Leerdam en ca 1.000 in Gorinchem.

De evenementen speelde in op een breed publiek door het aanbod in zowel klassieke muziek als dans en pop muziek. In twee dagen heeft de SOHW zijn gezicht laten zien in 9 vestingsteden en inundatiegemeenten: Woerden, Nieuwkoop, Gorinchem, Leerdam, Bodegraven, Gouda, Oudewater, Montfoort en Schoonhoven. Daarbij was het thema Water 'Vriend of Vijand' in de muziek en dans verweven. Wel kan men zich afvragen of bezoekers altijd deze link hebben kunnen maken.

Ook heeft de SOHW op 8 september deelgenomen aan het Akoestival in Woerden. Een gezellig cultureel evenement waarbij de stichting de plannen voor de aankomende jaren pitchte. In de stand werden bezoekers hartelijk ontvangen door Prins Willem III die naast het geven van inhoudelijke informatie de kinderen ondersteunde met het maken van hun eigen OHW- schild. Een leuke en informatieve manier om inwoners kennis te laten maken met de Oude Hollandse Waterlinie.

Prinsenconcerten

Tijdens Open Monumentendag op 14 & 15 september organiseerde de Stichting Oude Hollandse Waterlinie in de gemeente Woerden, Bodegraven, Gouda, Oudewater, Montfoort en Schoonhoven de Prinsenconcerten. Evenals vorig jaar verzorgde Camerata Capelle weer een schitterend programma van klassieke muziek op eeuwenoude locaties. Ditmaal een programma met werken van o.m. Cimarosa, Bach en Telemann, met o.a. hoboïste Marjola Uitendaal, die het prachtige hoboconcert van Bach speelde.

Wandelingen met Gids

In 2019 heeft de St. OHW totaal 5 stadswandelingen georganiseerd. Voor de eerste vier wandelingen is Marina Perdijk uit Gouda gevraagd om de stadswandelingen te gidsen. De laatste wandeling is samen met het Goudse Gidsen Gilde uit Gouda georganiseerd. In beide type wandelingen stond de verbinding tussen de (vesting)stad en de Oude Hollandse Waterlinie centraal.

De wandelingen met Marina Perdijk startte en eindigde bij het lokale bus- of treinstation. De wandelingen vonden plaats in:

- Gouda 24 Maart
- Woerden 28 April
- Oudewater 26 Mei
- Schoonhoven 2 juni
- Gouda 5 oktober

De stichting kiest ervoor om in het vervolg OHW wandelingen te laten uitvoeren door lokale partijen. Naast dat zij een netwerk hebben, weten zij ook het meeste over hun eigen geschiedenis. Ook kan dit gidsen motiveren OHW informatie op te nemen in andere wandelingen.

Party van de Prins

Tijdens het weekend van het Open Monument bezocht de prins en hofdame vier vestingsteden gelegen aan de Hollandse Waterlinie. Na Woerden, Nieuwkoop en Leerdam, verscheen hij op de Grote Markt in Gorinchem.

Het programma moest een kwartiertje later beginnen omdat er in het Museum een programma met Portugese muziek bezig was. De twee muziekstijlen zouden samen niet erg goed klinken. Maar toen was de Prins van Oranje aan de beurt om zijn feestje te presenteren.

Dit begon met het gezelschap de Trompetter van de Prins dat een poppenkastvoorstelling voor de kinderen gaf. Daarna een vlot programma van Challenge Dance and Percussion,

afgewisseld met zang van zangeres Mikky Zomerdijk. Het publiek genoot. Niet alleen de mensen die er speciaal voor gekomen waren, maar ook velen van de terrasbezoekers.

Symposium

Vrijdag 1 november 2019 werd het jaarlijks symposium van de Stichting Oude Hollandse Waterlinie gehouden in de Sint-Janskerk te Gouda. Een diverse groep van ruim 160 bezoekers bezocht Gouda. De Stichting verwelkomde leden en medewerkers van historische verenigingen, musea, water-schappen, gemeenteraden en ondernemers uit het hele liniegebied.

Voorzitter **Petra van Hartskamp**, burgemeester van Montfoort, opende het symposium en lichtte het thema van de middag toe: 'Rampjaar 1672: einde van de Gouden Eeuw?'. Van Hartskamp blikte ook vooruit naar het jubileum-jaar 2022 en wees daarbij op het belang van de promotie van de Oude Hollandse Waterlinie voor de recreatief-toeristische

vermarkting van de regio. Dat de Oude Hollandse Waterlinie een prioriteit is van het erfgoedbeleid van de provincie Zuid-Holland werd onderstreept door **Willy de Zoete** lid van het college van Gedeputeerde Staten met onder meer de portefeuille cultuur en erfgoed. Zij sprak over de waarde van een gedeeld en beleefbaar verleden voor de samenleving. Deze aandachtsgebieden werden benadrukt door de wethouder van Gouda **Thierry van Vugt**, tevens bestuurslid van de Stichting Oude

Hollandse Waterlinie. In Gouda beheert hij onder meer de portefeuilles toerisme, erfgoed en onderwijs. Van Vugt wees op het belang van samenwerking om het jubileumjaar voluit te benutten. Gouda en Woerden trekken reeds samen op om het jubileum van de Oude Hollandse Waterlinie én dat van hun stadsrechten (respectievelijk 750 en 650 jaar) in 2022 uitbundig te vieren. Na de welkomstwoorden heeft dagvoorzitter **Sjoerd Veerman** het symposium ingeleid.

Tom Hage, voormalig voorzitter van de Stichting Goudse Sint Jan, schetste de invloed van religie op interpretaties van het Rampjaar 1672 door de inwoners van de Republiek. Hage illustreerde het zelfbeeld van het protestantse deel van de samenleving: de voorspoed in de Republiek wees op goddelijke steun. In deze visie was de republiek het nieuwe Israël, met Willem van Oranje in de rol van Mozes die zijn onderdrukte volk naar het beloofde land bracht. Dat de Republiek onder de voet werd gelopen door de legers van rooms-katholieke vorsten was een grote schok. Werd de Republiek gestraft? In vele Hollandse steden stelden de stedelijke overheid en kerkmeesters kerkdiensten in om de goddelijke steun te vernieuwen. Zo ook in Gouda, waar de burgemeesters op 16 juni 1672 de kerkenraad vroegen *'in wat voegen de pre-dicatiën & avondgebeden na dese groote ongelegentheden van tijden soude connen werden aenge-steld tot afweeringe van Gods rechtvaardige*

oordelen ende straffen over ons lieve vaderland uitge-stort & wederom te mogen erlangen zijne vaderlijke gunst ende genade.'

Luc Panhuysen, historicus en auteur van *Rampjaar 1672* (2009) en *Oranje tegen de Zonnekoning* (2016), gaf een lezing over het hoofdthema van het symposium. Betekende het Rampjaar het einde van de Gouden Eeuw?

Panhuysen schetste eerst de oorsprong van de term Gouden Eeuw. De enorme groei van de Holland-se steden in de periode 1550-1650 was ongekend. Nergens was de groei zo groot als in Amsterdam, dat in een eeuw tijd maar liefst veertien keer zoveel inwoners kreeg. Dat het succes van de Republiek niet alleen economisch van aard was werd benadrukt door de grootschalige propagandacampagne van de Staten om oorlogshelden te belonen met imposante praalgraven in de kerken van het land.

Panhuysen beschreef hoe de internationale diplomatie van stadhouder Willem III uiteindelijk de doorslag gaf in het beëindigen van het Rampjaar: Willem smeedde een grote coalitie tegen Frankrijk, en koning Lodewijk XIV trok zijn troepen in 1673 terug uit de Republiek. Willems strijd met koning Lodewijk XIV zou nog decennia duren, en een cruciaal onderdeel van die strijd was de bestijging van de Engelse troon samen met zijn echtgenote Maria II. Panhuysen beschreef hoe Willem het Engelse koningschap transformeerde en het Britse potentieel 'ontwaakte'. Als het Rampjaar het einde betekende van de Gouden Eeuw, dan was het vooral Engeland – niet Frankrijk – dat daarin, mede dankzij de hoge mate van verwevenheid via Willem III, een cruciale rol speelde. Panhuysen wees ten slotte op de onafgebroken hoge welvaart in de Republiek, die tot het einde van de achttiende eeuw voortduurde. Politiek en militair gezien kon de kleine Republiek echter niet meer meedoen met de grotere landen als Frankrijk, Rusland, Engeland en het Heilig Roomse Rijk.

Tafelgesprek met Frits de Ruyter de Wildt, Michiel van de Burgt en Arjan Segers

In een ronde met korte gesprekken sprak dagvoorzitter Sjoerd Veerman eerst met **Frits de Ruyter de Wildt** over de Stichting Ramp-jaar 1672. In 2022 en 2023 wordt op veel plaatsen in Nederland aandacht besteed aan de lokale en landelijke impact van de gebeurtenissen in 1672 en 1673. Landelijke samenwerking is van belang om de vele evenementen op elkaar af te stemmen, om kennis te delen, en om samen promotie te maken voor het jubileumjaar. Daarna sprak Veerman met **Arjan Segers**, die de activiteiten van zijn reisbureau Historizon toelichtte. Segers en collega's organiseren al vele jaren reizen en dagtochten voor historisch geïnteresseerde reizigers. Onder begeleiding van deskundige gidsen worden bezoeken gebracht aan onder meer Kusami, Leiden, Glendalough en het Paleis het Loo van 'onze' Willem III. Segers gaf aan met belangstelling uit te kijken naar 2022, omdat het jubileumjaar veel interessante aanknopingspunten biedt. Met theatermaker **Michiel van de Burgt** sprak Veerman vervolgens over de digitale recreatie van de Oude Hollandse Waterlinie in Nieuwerbrug. Bij het kleine dorp aan de Rijn werd in juni 1672 het hoofdkwartier van Willem III ingericht. In de app *Nieuwerbrug 1672* (beschikbaar voor Android en Apple) zijn vier locaties in het dorp en op de verdedigingswerken gereconstrueerd, en kunnen gebruikers

een volledig 360-graden beeld krijgen van de oude situatie. De beelden worden ondersteund door teksten en korte geënceneerde filmpjes.

De Oude Hollandse Waterlinieprijz voor het beste lokale initiatief ter promotie van de Oude Hollandse Waterlinie werd uitgereikt aan de **Werkgroep Vesting Gorinchem** van de Historische Vereniging Oud Gorcum. Hiermee prijst de Stichting de vele activiteiten van de werkgroep van stadswandelingen en exposities tot publicaties en advies aan lokale overheden. **Ed Giskes** kreeg uit handen van Prins Willem III een fraai Waterlinie-glaskunstwerk gemaakt door **Petra Roffel**. Zij lichtte haar ontwerp kort toe en wees daarbij op de diverse elementen van de linie die in het ontwerp waren verwerkt. Giskens kreeg vervolgens ook een cadeau van de Gorinchemse wethouder **Dick van Zanten** (Stadsbelang).

Sunny Jansen, conservator bij Slot Loevestein, gaf een uiteenzetting van de manieren waarop musea het contact met hun bezoekers kunnen leggen. Het is via verhalen dat mensen dingen leren, niet via lijstjes of droge opsommingen. Een goed verhaal geeft de essentie van een gebeurtenis of locatie weer, en maakt het eenvoudig om deze ervaring te koppelen aan onze hedendaagse waarnemingen. Jansen lichtte dit toe aan de hand van voorbeelden uit Slot Loevestein.

Uit onderzoek onder het publiek bleek dat de basiskennis over de waterlinies vaak erg beperkt is. Het visualiseren van de inundaties, en het schetsen van persoonlijke verhalen van militairen zorgde voor de gewenste herkenning. Er ontstaat zodoende een 'historische sensatie'; een authentieke beleving van een prikkelend verhaal. Het stimuleert de belangstelling, en verankert de plek en de verhalen het bewustzijn van de bezoeker. Jansen sloot af met een oproep om een presentatie zo vorm te geven dat bezoekers in staat zijn om zélf het verhaal te ontdekken.

Christiaan van der Spek, wetenschappelijk medewerker bij het Nederlands Instituut voor Militaire Historie, sprak ten slotte over de relatie tussen burgers en de krijgsmacht tijdens het Rampjaar. Het merendeel van de soldaten aan de waterlinie werd ondergebracht bij bewoners van de dorpen en steden. Het inkwartieren zorgde uiteraard voor overlast, maar

Van der Spek gaf aan de hand van voorbeelden aan dat de relatie niet zo eenduidig was.

Mensen kregen compensatie voor het huisvesten van de militairen, en bovendien hadden de militairen een grote economische invloed op de steden plaatsen waar zij waren gelegerd.

Legers in de zeventiende eeuw beschikten (nog) niet over een geavanceerd logistiek netwerk. Dit betekende dat legers tijdens hun reis materialen en voedsel aan hun omgeving onttrokken. Tijdens een lange bezetting was dit problematisch: de Fransen introduceerden daarom een 'contributie', in feite

een zware belasting, waarmee zij voldoende geld verkregen om via het normale economische verkeer te voorzien in hun behoeften. Van der Spek liet zien dat de Republiek na het Rampjaar ook in de Negenjarige Oorlog (1688-1697), de Spaanse Successieoorlog (1701-1713) en de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748) nog enorme legers op de been kon brengen. Groter zelfs dan in 1672! In navolging van Panhuysen merkte Van der Spek op dat de Europese grootmachten de Republiek toen wel voorbijgestreefd waren.

Het symposium werd afgesloten door dagvoorzitter Sjoerd Veerman, waarna de ruim 160 bezoekers bij diverse stands terecht konden voor boeken, gidsen en ander materiaal over de Oude Hollandse Waterlinie, alsook voor informatie over het actuele aanbod van Historizon.

Het symposium Rampjaar 1672 was het vierde jaarlijkse symposium van de Stichting Oude Hollandse Waterlinie. Eerder werd een symposium gehouden in het oude stadhuis van Oudewater (2016), het Gorcums Museum te Gorinchem (2017) en het Arsenaal te Nieuwpoort (2018).

Plannen voor het jubileumjaar

Het plan is om het jubileumjaar 2022 uitgebreid te gaan vieren met een scala aan evenementen, zoals exposities, festivals, publicaties en sportieve activiteiten. Zo maken we bewoners en bezoekers bekend met dit veelbetekenende historisch erfgoed. Naast viering staat ook herdenking centraal, want de bevolking had in het Rampjaar sterk te lijden. Dankzij een bijdrage van de provincies, lidgemeenten en waterschappen wordt gewerkt aan een programma voor oud en jong. In samenwerking met verschillende partijen is dit plan verder ontwikkeld tot een bidbook, dat is doorgesproken met onze partners aan de Erfgoedtafel Zuid-Holland, zoals Erfgoedhuis Zuid-Holland, Stichting Liniebreed Ondernemen en Stichting Struinen en Vorsen. Ook is het bidbook beoordeeld en aangepast door Cultureel en Museaal Projectbureau Artequattro, door Bureau voor destinationmarketing Bosscher & Klein en door Engelhard Nederland.

En daarom dit Bidbook, het ambitiedocument waarin alle plannen voor het Jubileumjaar zijn gebundeld. <https://oudehollandsewaterlinie.nl/wp-content/uploads/2019/12/20180928-Eindversie-Bidbook.pdf>

Communicatiemiddelen

Websites

De website www.oudehollandsewaterlinie.nl is het visitekaartje van de stichting met brede actuele en historische informatie.

Op www.waterlinieacademie.nl is de Waterlinie Academie te vinden. Dit is het kenniscentrum van de Stichting Oude Hollandse Waterlinie. In de database is beeldmateriaal, oude bronnen en moderne publicaties over de spannendste waterlinie van het land te vinden. Ook is hier informatie vinden over de educatieve programma's van de Stichting, over de waterlinie in het Online Museum, en over experts die uw historische evenement of de lezing van uw vereniging van extra historische diepgang kunnen voorzien.

Nieuwsbrief

De digitale nieuwsbrief BRUISEND verschijnt twee wekelijks. Dit is een nieuwsbrief waarin niet alleen een weergave van de actualiteiten en activiteiten rondom de Oude Hollandse Waterlinie te lezen is, maar ook cultureel nieuws zoals over museale exposities e.d.. Ook houdt de stichting middels deze digitale nieuwsbrief leden, gemeenten, betrokkenen en belangstellenden op de hoogte van de ontwikkelingen binnen de stichting.

<https://www.oudehollandsewaterlinie.nl/nieuwsbrief/>

Social media

De stichting is actief op social media zoals facebook, twitter en instagram

<https://www.facebook.com/OHWaterlinie/>

<https://www.instagram.com/oudehollandsewaterlinie/>

<https://www.facebook.com/Stadhouder-Willem-III->

<https://twitter.com/StadhouderW3>